

Handledarintroduktion/handledarutbildning

Hösten 2014

Utbildningens bakgrund och syfte

Skolverket har av regeringen fått i uppdrag att ta fram en nationell handledarintroduktion/handledarutbildning för handledare som tar emot elever i arbetsplatsförlagt lärande(apl). Handledaren kan arbeta med elever från gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning eller särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå. Utbildningen riktar sig också till handledare som arbetar med lärlingar inom ramen för lärlingsutbildning för ungdomar eller vuxna.

Utbildningens struktur

Den grundläggande handledarintroduktionen ska omfatta 16 timmars utbildning samt en möjlig fördjupning för handledning av elevers lärande inom lärlingsutbildning eller längre perioder av apl motsvarande ytterligare 8 timmars utbildning.

Grund för kursintyg

Intyg utfärdas efter avslutad utbildning för de deltagare som aktivt deltagit under utbildningstiden och kan endera gälla genomförd handledarintroduktion motsvarande 16 timmars utbildning eller genomförd handledarutbildning motsvarande 24 timmars utbildning.

Utbildningens innehåll och gestaltning

Det är viktigt att utbildningen kännetecknas av ett engagemang och att den innehåller aktiverande inslag. Deltagarnas yrkeskompetens och erfarenheter av handledning bör synliggöras och tillvaratas i form av erfarenhetsutbyte under hela utbildningen. Utbildningen ska ta upp handledning i ett generellt perspektiv.

Handledarintroduktionen bör bestå av 4 moduler som på olika sätt gestaltar de utbildningsmål som varje deltagare ska ha tagit del av efter att ha genomgått utbildningen.

Modul 1 – Vem är jag och vem kommer jag att ta emot?

Efter genomgången modul ska handledaren ha fått kunskap om elevens/elevens situation. Modulen ska ge en god förberedelse inför handledarens möte med eleven. För att kunna möta eleven bör också handledaren få tid att reflektera över sin bakgrund och väg till sin egen yrkesroll och yrkesidentitet samt vilka yrkeskunskaper som är möjliga och viktiga att förmedla under den arbetsplatsförlagda utbildningen. (Få fatt i sina egna tysta yrkeskunskaper!) Utgångspunkten är att få kunskap om sig själv som yrkeskunnig handledare, se sin egen yrkesprofession för att sedan kunna möta eleven under utbildningstiden som inspiratör och kanske blivande kollega.

Modul 2 – Hur förbereder jag mig själv och arbetsplatsen?

Efter genomgången modul ska handledaren ha fått förståelse för sin roll och vilket ansvar den medför under elevens arbetsplatsförlagda period. Det är viktigt att fördelningen av ansvaret mellan handledaren, läraren och eleven klargörs och diskuteras. Handledaren ska ha kännedom om gällande regelverk avseende elevens arbetsmiljö under apl-perioden samt identifierat eventuella risker som kan finnas på aktuell arbetsplats. Handledaren ska också få kännedom om skolans värdegrund och styrdokument.

Modul 3 – Hur handleder jag elevens/lärlingens lärande?

Efter genomgången modul ska handledaren ha fått kunskap om hur handledning utövas och en förståelse för vikten av att planering och dokumentation av elevens arbete och lärande sker på ett systematiskt vis utifrån ämnesplaner och kurser samt den individuella studieplanen.

Handledaren ska få kännedom om grundläggande frågor kring lärande och kunskapsprocesser samt få en inblick i samtalsmetodik och betydelsen av olika samtal för att underlätta lärandeprocessen.

Modul 4 – Hur följer jag upp elevens/lärlingens lärande?

Efter genomgången modul ska handledaren ha kunskap om vikten av kontinuerlig uppföljning och utvärdering av elevens kunskapsutveckling med syfte att stärka elevens/lärlingens lärandeprocess. Vikten av kontinuerlig återkoppling och konstruktiv kritik ska tas upp.

Utbildningsmål för handledarintroduktionen

Efter utbildningen ska deltagarna ha;

- Tagit aktiv del av skolformens styrdokument och vilken roll apl har i utbildningen.
- Tagit aktivt del av förväntningarna på handledarens roll och ansvar.
- Diskuterat grundläggande frågeställningar om lärande, handledning och reflektiva samtal.
- Aktivt satt sig in i elevers situation i syfte att förstå och stödja lärande och utveckling.
- Tagit aktivt del av gällande regelverk för arbetsmiljö för elever i apl samt tydliggjort riskerna på aktuell arbetsplats tillsammans med en elev eller kollega.
- Identifierat yrkeskunskaper, yrkeskultur, yrkesidentitet och yrkesspråk i det egna yrket.
- Diskuterat ungdomars attityder och värderingar till yrkeslivet.
- Diskuterat kvalitet i utfört arbete i relation till utbildningsmål och kunskapskrav samt problematiserat handledarens roll som medbedömare.

Fördjupning om handledning av elevens lärande och om förutsättningarna för elever i lärlingsutbildning

Fördjupning motsvarande 8 timmar för handledare som tar emot elever som under en längre tidsperiod finns i arbetsplatsförlagt lärande.

Yrkesutbildningen kan vara upplagd som lärlingsutbildning både i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå.

Fördjupningen ska utgå från handledarintroduktionens 4 moduler och på olika sätt fördjupa innehållet i de delar som krävs för att handledaren ska förberedas att stödja eleven under en längre utbildningstid.

Handledaren ska få grundläggande kunskap om och förståelse för olika kunskaps och läroprocesser och ges möjlighet att reflektera över sin roll i dessa processer. Handledaren bör få förståelse för och se sin roll och sitt ansvar i yrkeslärares arbete med formativ bedömning och hur olika lärverktyg kan stödja och utveckla elevens lärande på arbetsplatsen. Här kan tex nämnas strukturerade trepartssamtal, loggböcker, och kunskapsmatriser.

Handledaren ska ha också ha tagit del av de styrdokument som gäller elever i lärlingsutbildning.

Utbildningsmål för fördjupning som tillsammans med handledarintroduktionen ger handledarutbildning.

Efter utbildningen ska deltagarna förutom målen i handledarintroduktionen ha;

- Tagit aktiv del av de styrdokument som särskilt reglerar lärlingsutbildningen.
- Aktivt satt sig in i den utbildningssituation som särskilt gäller lärlingar eller elever som har längre period av arbetsplatsförlagt lärande i syfte att förstå och stödja elevens lärande och utveckling
- Diskuterat frågeställningar kring kunskap och lärprocesser kopplade till lärande på arbetsplatsen

Litteratur

Skolverket anger ingen obligatorisk litteratur. Litterertur tips finns i bilaga 1.